ilmega koondused ja ühingud on hariduse levitamises suurelt osalt kaasa tõmmanud. Seltsid on koondunud ülekihelkondlikku liitu, kes seltside ühist tööd katsub koordineerida.

Ühiskondlikes vahekorris on teadlikkus kujunenud ja välja arenenud viimase paarikümne aasta jooksul. Talu-peremehed on organiseerunud oma huvidele vastavalt, nagu ka töölised, kusjuures vahekorrad üldiselt teravuseta. Organisatsioonide mõju ei ole suutnud veel kummagi ühiskondliku kihi juures oma juuri sügavale ajada, ja osavõtt on kaunis leige.

Nagu puudub kihelkonnas ühine tugev majandusline keskus, pole kujunenud ka ühist vaimlist keskkohta, vaid iga vald elab oma iseseisvat elu, olgugi et Kursi kiriku alla on koondunud vähe suurem keskkoht, kus asuvad arst, ämmaemand, apteek, telefonikeskjaam ja mõni käsitööline. Ometi on vähemad keskused Laeval ja Sadukülas vaimliselt ja ka aineliselt osalt tugevamadki. Suurema vaimlise keskuse puudumine on avaldanud oma mõju ka kihelkonna kultuurilise arenemise peale, mis võrreldes teiste kihelkondadega mõneski suhtes soovida jätab. Kõige pealt paistab see silma tervishoiuliste olude hindamisel. Kodune puhtus on enamvähem rahuldav Laeva ja Puurmani jõukamais taludes, kuid metsakülades elatakse sageli veel väga primitiivset külaelu ega hinnata kuigi palju eluruumide puhtust ning tervishoiulisi nõudeid. Eluruumid on tihti valgusevaesed, madalate ja väikeste akendega, puudulikult jaotatud ruumidega ja puhtusliselt nõrgad. Paljudel taludel puuduvad peldikud või on hügieenitult korraldatud. Süüakse enamasti ühisest nõust ja harva, pidupäeviti, ning jõukamais taludes tarvitatakse lahus sööginõusid. Saunad on küll pea igal talul, neid tarvitatakse aga üle kahe nädala. Suuremaist taudidest oleks mainida verine kõhutõbi 1920. a., kus Laeva ümbruses suuremal arvul haigeksjäämisi ette tuli. Arst asub, nagu öeldud, kihelkonna keskel ja ei ole halbade ühendusteede tõttu kaugemaile kohile küllalt kättesaadav; seepärast arstitakse vähemaid haigusi kodus oma valmistatud rohtudega.

Ajalugu. Teated Kursi (varemal ajal ka Puurmani, saksa keeles Talkhof, varemini Kurs) kihelkonna tekkimise ja selle varasema mineviku kohta on võrdlemisi tumedad. 1224. a. maade jagamisel piiskopi ja ordu vahel jääb praeguse Kursi kihelkonna maa-ala üldiselt ordule, kes sinna oma komtuurkonna asutab. Talkhofi ordulossi nimetatakse esimest korda 1343. a. 1411. a. vahetab ordu Kärkna kloostriga maid, kusjuures klooster omandab „Leme“ kiriku „Lemestevere“ kihelkonnas Põltsamaa piirkonnas ning mõned külad Laiusel; Talkhofi orduloss ühes selle juurde kuuluva mõisaga (praegune Puurmani ms) jääb ordule. Nimetatud „Lemestevere“ kihelkonna alla kuulus osaliselt ka praegune Kursi kihelkond ning arvatavasti ka „Lemestevere“ kirik. Viimane näib sama olevat, mis 0.5 penikoormat lossist ida pool asus ning mille kohta on teateid 17. aastasaja algusest. Kirik, mida nimetati „Väike-Maarja“ kirikuks, seisis tol ajal täitsa varemeis. „Lemesteveres“ toimis kirikuõpetajana juba 1411. a. üks